

Ραδιοφωνική έμπομπή διά
τήν 4 'Οκτωβρίου 1970
ήμέραν: Κ Υ Ρ Ι Α Κ Η Ν
καί ἔραν: 22.30 - 23.00

Τήν έμπομπήν παρουσιά --
ζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ
καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ
Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

84

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγιο μου, ἔχεις ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ 'Αθήνα γυρεμίζεται ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιά νέο μου τό λές αυτό ; Μ'δλο πού δέν εἶμαι παλαιός ἀθηναῖ-
ος ἀλλά πολύ νεώτερος, βλέπω σχεδόν κάθε μήνα ὅτι ἕνα παλαιό
κτίριο τῆς 'Αθήνας, εξαφανίζεται γιά νά δώση τήν θέσι του
σ' ἕνα σύγχρονο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, ἀλλά τό νά γυρεμίζεται ἕνα παλιό κτίριο, ἕνα κτίσμα
τοῦ περασμένου αἰῶνος, πρίν ἀπό τό 1900, τό βρίσκω φυσικό
καί δικαιολογημένο. "Ομως εἶδα τώρα τελευταῖα, τόν περασμένο
μήνα ὅτι γυρεμίσανε καί τό Τ Σ Α Ψ "
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ποιό τ σ ά ü ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό Τ σ ά ü, τό γνωστό Ταμεῖον Συντάξεων Αὐτοσφαλίσεως Ὑγει-
ονομικῶν, στήν ὁδόν Σταδίου 29. Καί αυτό εἶναι τό ἐκπληκτι-
κό, γιατί αυτό τό μέγαρο δέν εἶναι καί τόσο παλαιό. Δέν εἶ-
ναι σαράντα χρόνια πού ἔχει κτισθεῖ, σ' αὐτήν τήν θέσι ὅπου
ὑπῆρχε ἕνα ἄλλο μέγαρο, τό σπίτι τοῦ Καραπάνου.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ωστε εἶναι δεύτερη φορά πού κατεδαφίζεται κάτι σ' αὐτήν τήν
ἴδια θέσι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ δεύτερη φορά. Θυμᾶμαι, ὅταν εἶμαστε παιδιά, πού πηγαίναμε
στό σχολεῖτο καί περνούσαμε μπροστά ἀπό τό μέγαρο Καραπάνου.
Πέρασαν πενήντα πέντε χρόνια ἀπό τότε, μά θυμᾶμαι πολύ καλά
τό σπίτι τοῦ Καραπάνου, πού εἶχε μπροστά ἕνα μικρό κατάφυτο
περιβολάκι, μά πρασινάδες πολλές καί δύο χουρμαδιές καθώς
κι' ἕνα μαρμαρένιο γυμνό γυναικεῖο ἄγαλμα...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί φαντάζομαι ότι σαν παιδιά, θά στενόσαστε νά θαυμάζετε τό γυμνό γυναικείο άγαλμα. Τί νά παρίστανε άραγε αυτό τό άγαλμα;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν μπορώ νά θυμηθώ. Κάποια νύμφη προφανώς, ίσως καμμιά μίμησι 'Αφροδίτης, ποιός ξέρει ; Ρώτησα δυό τρεῖς παλαιούς άθηναίους, παλαιότερους από μένα, μά κι'αυτοί μέ δυσκολία θυμήθηκαν ότι έκει, στό περιβολάκι του Καραπάνου υπήρχε ένα αξιοθαύμαστο γυναικείο άγαλμα. Τί παρίστανε όμως, ήτανε αδύνατον νά θυμηθουν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό συμπέρασμα είναι ότι κατεδαφίστηκε τό μέγαρον Καραπάνου καί στήν θέσι του κτίσθηκε τό Τ σ ά ύ. Καί τώρα κατεδαφίζεται κι' αυτό, για νά κτισθῆ ποιός ξέρει τί μεγαθήριο οίκοδομικό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Απέναντι από τό μέγαρο Καραπάνου, λίγο πιό ψηλά, έκει όπου βρίσκεται σήμερα ή Τράπεζα 'Αθηνών, υπήρχε ένα χαμηλό ~~αετόπεδο~~ σπιτάκι, μέ μιá τεράστια έπιγραφή : Γερμανικός φούρνος.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γερμανικός φούρνος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί ή μάλλον : Γερμανικόν άρτοποιεῖον. "Ητανε πρώτη φορά πού οι άθηναῖοι ~~απώ~~ δοκιμάζανε φωμί της μύρας, όπως τό λέγανε τότε καί σέ λίγα χρόνια, γύρω στά 1910, έδώ καί έξήντα χρόνια, ένας άλλος άρτοποιός, ο περίφημος Καρούσος, παρουσίασε πρώτος τά κ ρ ά π φ ε ν πού έγιναν ανάρπαστα από τους άθηναίους.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ότι οι άθηναῖοι θά ξαφνιαστήκανε μέ τό νέο αυτό γλύκισμα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Του δίνανε διάφορες όνομασίες. "Ητανε αδύνατον για τόν λαό νά προφέρῃ, σωστά τήν γερμανική λέξι : κράπφεν. Πολλοί τό όνομάζανε κ ά ρ φ ε ν καί άλλοι τό εῖχανε βαφτίσει ελληνικώτερα : Σφουγγάρι μέ μαρμελάδα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό γεγονός είναι ότι τό κράπφεν έπεβλήθη άμέσως καί ασφαλώς θά έγινε καί αντικείμενο συναγωνισμού

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μεγάλος ὄχι. Μερικοί. ζαχαροπλάστες βέβαια, προσπαθήσανε νά μιμηθοῦν τὰ γερμανικά κράπφεν τοῦ Καρούσου, μὰ δέν τὰ καταφέρανε. Ὁ μόνος πού τὰ πέτυχε ἀπόλυτα ἦτανε ἓνας ἄλλος ἄρτοποιός ὁ περίφημος Τσίτας ἢ μᾶλλον δύο ἄρτοποιοί, γιατί ὁ φουρνός αὐτός εἶχε ἐπωνυμία : Τσίτας καί Φόρτης. Αὐτοί εἶχανε τὸ μαγαζὶ τους, ἓνα μαγαζάκι πέντε τετραγωνικά μέτρα στήν ἀρχή τῆς ὁδοῦ Σταδίου, λίγο πιο πέρα ἀπό τὴν πλατεία Ὀμοιοίας, δεξιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ὁ Καρούσος πού εἶχε τὸ μαγαζὶ του ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' αὐτὲς στήν ὁδὸν Σταδίου, ἐκεῖ ὅπου εἶναι σήμερα τὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Κάουφμαν. Κι' αὐτὸ μικρὸ μαγαζάκι στό ὅποιον δέν κωροῦσαν περισσότεροι ἀπό δέκα πελάτες ὄρθιοι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ὅτι καί τὰ δύο αὐτὰ μαγαζιά, θά ἦτανε πάντα γεμάτα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γεμάτα δέν θά πῆ τίποτε. Οὐρές σχηματίζανε ἀπ' ἔξω οἱ ἀθηναῖοι γιὰ ν' ἀγοράσουν τὸ νέο γλύκισμα, τὸ κράπφεν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τὸ ὅποιον ἀσφαλῶς, σάν καινοτομία, θά ἔγινε καί νούμερο στίς ἐπιθεωρήσεις.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μποροῦσε νά μὴ γίνῃ ; Ἦτανε μιά ἐπικαιρότης. Καί θυμᾶμαι ὅτι βγαίνανε στήν σικηνή πέντε ἕξη ἄνδρες πού κυνηγοῦσανε μιά μικροῦλα ἡθοποιό πού παρίστανε τὸ κράπφεν. Ὅριστε, διάβασε ἐδῶ νά ἰδῆς τί ἔλεγε τὸ κράπφεν τραγουδιστά :
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Ἐγὼ εἶμαι τὸ κράπφεν - γλυκό καί τρυφερό
 μέ μαρμελάδα μέσα καί ζάχαρι ἀπ' ἔξω
 μέ λαχταρᾶνε ὄλοι - μέ βλέμμα πονηρό
 καί ποιός νά μ' ἀπολαύσῃ - δέν θά διαλέξω...
 Ποτέ δέν δίνω βάρος, στό πορτοφόλι
 ἀφοῦ μέ τρεῖς δεκάρες, μέ παίρνουν ὄλοι !
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ἀπαντοῦσαν οἱ ἄνδρες ἐν χουῶ : Κράπφεν, κράπφεν, κράπφεν - εἶναι οἱ χάρεις σου γλυκειές - Κράπφεν, θεῖο κράπφεν - θά σέ κάνω δύο μπουκιές !

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Βλέπεις λοιπόν, αγαπητέ μου Δημήτρη. - κι' άλλοτε τό 'χομε περ αυτό - ότι από μερικά τραγούδια παλαιών επιθεωρήσεων, αποκτούμε πληροφορίες για τό κόστος τῆς ζωῆς στήν παλιάν 'Αθήνα. 'Ορίστε τώρα πού μάθαμε ότι τά πρώτα κράπφεν τά πουλούσανε πρός τρεῖς δεκάρες τό ένα. Φτηνά νομίζω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβά θέλεις νά πῆς, ἄν λάβωμε ὑπ' ὄψιν ότι τό φωμί κόστιζε σαράντα λεπτά ἢ ὀκτῶ ! "Ομως μά τά κράπφεν, ξεχάσαμε ότι κουβεντιάζαμε για κάποια παλαιά κτίρια τῆς 'Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θά ξαναγυρίσωμε στά παλαιά σπίτια καί στήν κατεδάφισι πού συντελεῖται τώρα, ἀφοῦ πρώτα θυμηθοῦμε κι' ἓνα παλαιότατο τραγούδι τοῦ 1880, ἐνενηντα χρόνια πρίν, μέ τίτλο : 'Υποψία...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ας ἀκούσωμε λοιπόν τήν ὑποψία.
- ~~ΒΕΛΟΝΕΣ~~ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ (Πρόσ συνοδεία πιάνου) 'Υ π ο ψ ί α
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἴρεις τί συλλογίζομαι Γιάγιο ; "Οτι τά τραγούδια μοιάζουν μέ τά σπίτια τῆς 'Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω τί θέλεις νά πῆς : "Οτι ὅπως γκρεμίζεται σήμερα ἓνα παλιό σπίτι για νά κτισθῆ ἓνα καινούργιο, ἔτσι ἔχουν κατεδαφισθεῖ τά παλαιά τραγούδια για νά δώσουν τά οἰκόπεδά τους στά καινούργια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό ἀκριβῶς καί μπράβο πού τό κατάλαβες. 'Εκατό χρόνια πρίν, στα 1870, εἶχε κτισθεῖ στήν γωνία Αἰόλου καί Σταδίου, ~~ἀπέναντι ἀπό τοῦ Ἀμπρόπουλου τό κατάστημα~~, ἓνα κτίριο μέ μαγαζιά ἀπό κάτω κι' ἓναν ὄροφο ἀπό πάνω πού θά ἦτανε τότε καμάρι για τήν 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἴρω για ποιό λές. "Ἦτανε τό μόνο σχεδόν παλαιότατο καί τόσο κεντρικό κτίσμα πού εἶχε γλυτώσει ἀπό τήν κατεδάφισι. Τώρα ὅμως πάει κι' αυτό...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, τό εἶδα. Οἰκόπεδο εἶναι. Οἰκόπεδο για παρναρίσμα αὐτοκινήτων ἔως ὅτου φυτρώσῃ στήν θέσι του κανένα βέγαρο μ' ἔννεα δέκα ὀρόφους.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μάλιστα. Κι' έχεις απόλυτα δίκαιο πού λές ότι όπως κατεδαφίζε-
ται ένα παλαιότατο κτίριο για να κτισθῆ ἕνα μοντέρνο, ἔτσι
γυρεμίσθηκαν καί τά παλαιά τραγούδια, οἱ παλαιές μελωδίες
για ν' ἀκούγονται οἱ νεώτερες. Τό γραφικό μέγαρο τοῦ Καραπάνου
δίνει τήν θέσι του σ' ἕνα νέο κτίριο καί ὅπως καί ἡ Ὑποφία
π οὐ ἀκούστηκε πρίν ἀπό λίγο, ἔδωσε τήν θέσι της στό : Ντίρλα
ντίρλα - ντίρλα ντά !
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ " Ἄς πᾶμε λίγο πιο πέρα ἀπό τήν γωνία Αἰόλου καί Σταδίου,
στήν ἀπέναντι διαγωνίως γωνία Αἰόλου καί Πανεπιστημίου, ὅπου
ὑπῆρχε τό περίφημο καφενεῖο τοῦ Χάφτα μέ τό πηγάδι πού εἶχε
π' ντα κρῦο νερό. Πάει κι' αὐτό τό κτίριο, τό γυρεμίσανε.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό εἶδα. Προχθές ἀκριβῶς περνοῦσα ἀπ' ἐκεῖ καί εἶδα ὅτι τό
ζαχαροπλαστεῖον Ἀστόρια εἶχε κατεδαφισθεῖ. Μά για νά ποῦμε
τοῦ στραβοῦ τό δίκαιο, δέν ἦτανε δυνατόν ἕνας τόσο κεντρικός
χώρος νά μήν ἔχη ἕνα κτίσμα μέ δέκα ὀρόφους τουλάχιστον.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εἶδες τί εἶπες ; Τόσο κεντρικός χώρος. Καί νά σκεφτῆς ὅτι ~~ἐκεῖ~~
ἐκατό χρόνια πρίν, τό μέρος ἐκεῖνο, τά Χαυτεῖα, λογαριαζόν-
τουσαν ἔξω ἀπό τήν πόλι.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Αὐτό τό ἔχομε ξαναπεῖ. Ἡ ὁδός Σταδίου ἦτανε ρέμμα μέ σκου-
πίδια καί δύσκολα ἀποφάσιζε νά περάσῃ ὁ ἀθηναῖος τό μικρό ξύ-
λινο γεφυράκι για νά πάῃ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για νά πάῃ πού ;
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Στά δύο ὀνομαστά καφενεῖα τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας, τό καφενεῖο
τοῦ Χάφτα καί τό καφενεῖο τῶν Εὐ φρονούντων, ὅπου συχνάζανε
οἱ παλαιοί πολεμισταί, στήν γωνία Πανεπιστημίου καί Πατησίων
ὅπου βρισκότανε ἄλλοτε τό ζαχαροπλαστεῖο Μπερνίτσα καί σήμερα
τό πρατήριο μιᾶς ἐταιρείας καφέδων.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί κάπου ἄλλοῦ ἀκόμη. Για νά πάῃ στό Πανσίλυπον.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί ἦτανε πάλι αὐτό τό Πανσίλυπον ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό Παυσίλυπον ; "Ενα όνομαστό έξοχικό κέντρο του περασμένου αιώνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ + Ομολογώ ότι τό άκούω για πρώτη φορά αυτό τό Παυσίλυπον.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν φαντάζομαι ότι υπήρχες στα 1850 για νά πηγαίνης μέ τό κορίτσι σου στό Παυσίλυπο. "Άλλως τε για νά φτάσης ως εκεί έπρεπε νά κάνης όλόκληρη έκδρομή.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τόσο μακριά ήτανε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για τήν έποχή του, πολύ πολύ μακριά. "Εκει όπου βρίσκεται σήμερα τό Πολυτεχνείο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Εχεις δίκαιο. Τήν έποχή εκείνη, στα 1850 - 1860, αυτό τό μέρος ήτανε τελείως άκατοίμητο, άφού όλο εκείνο τό οικόπεδο του Πολυτεχνείου πού ήτανε πρώτα ένα άμπέλι τούρικο, είχε πουληθεί - όπως λέγαμε κάποτε - για έξήντα πέντε τάλληρα, δηλαδή τριακόσιες είκοσι πέντε δραχμές.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο. Νά πού τό θυμάσαι αυτό. Καί οι Βαυαροί αξιωματικοί πού τό άγόρασαν έκτισαν εκεί ένα κέντρο, πού τό βγαλαν Παυσίλυπον, για νά πηγαίνουν νά διασκεδάσουν μακριά από τήν πόλι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό Πολυτεχνείο, μακριά από τήν πόλι. Δηλαδή αυτές οι διαπιστώσεις πού κάνομε, ~~αυτές~~ είναι καταπληκτικές. Πώς αύξήθηκε καί μεγάλωσε ή "Αθήνα μέσα σ'ένατό χρόνια, μέσα σέ τρεις γενεές.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τότε περίπου, αυτήν τήν έποχή, άρχισε νά κτίζεται καί τό Προάστιον τής "Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό Προάστιον τής "Αθήνας ; Ποιό είναι πάλι αυτό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θα στό πω, άφού πρώτα κάνωμε ένα μικρό μουσικό διάλειμμα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμφωνώ άπόλυτα. "Η φίλη μας ή Κλειώ θα μάς θυμίση ένα άλλο παλιό άθηναϊκό τραγούδι, μέ τίτλο : Δυό κοπέλλες μ'άγαπάνε.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Δυό κοπέ - δυό κοπέ -
δυό κοπέλλες μ'άγαπάνε
καί τίς ά - καί τίς ά -
καί τίς άγαπώ κι'έγώ...
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ήτανε άσχημο τραγουδι αυτό καί τσαν εύσεβής πόθος
 επίσης καλό. Δέν θά ήτανε άσχημο νά μας αγαπούσανε δυό
 κοπέλλες... δηλαδή, έννοω από δυό τόν καθένα μας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Α, ένει τό πās ; Δυό τόν καθένα μας. Σωστά, άλλοιως δέν θά
 χε νόημα τό τραγουδι. Βλέπεις ότι ή έποχή μας είναι άπληστη
 καί διαριως αύξάνει τίς αξιώσεις της. Τήν έποχή ένείνη, ο
 νέος ήθελε νά τόν αγαπάνε δυό κοπέλλες. Στήν δική μας έποχή
μιά γυναίκα έχει τήν αξίωσι νά τήν αγαπάνε τά τέσσερα παιδιά
 του Πειραιά.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ σωστή ή παρατήρησί σου Γιάγιο. "Ομως άς ξαναγυρίσωμε
 στήν κουβέντα μας. Τί λέγαμε ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οτι γύρω στά 1870, έδω κι' ένκατό χρόνια δηλαδή, άρχισε νά
 κτίζεται ένα προάστιο στήν 'Αθήνα. Καί σέ ρωτούσα ποιό ήτανε
 αυτό τό Προάστιο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Θά τό καταλάβης όταν σου πω ότι για νά επικοινωνή-
 νουν οι άθηναίοι μέ τό Προάστιο, χαράχθηκε ένας νέος δρόμος
 πού ώνομάσθηκε : **δδός Προαστίου.**

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα κατάλαβα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κατάλαβες ; 'Επί τέλους...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Εχω άκούσει ότι ή σημερινή δδός 'Εμμανουήλ Μπενάκη, λεγό-
 φανε άλλοτε : **δδός Προαστίου.**

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο ! Καί ή δδός 'Εμμανουήλ Μπενάκη πού οδηγεί σήμερα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στήν συνοικία Νεαπόλεως καί στήν πλατεία 'Εξαρχείων.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Νά 'το λοιπόν. 'Η συνοικία Νεαπόλεως, Νέας - πόλεως, καί
 τά 'Εξάρχεια, ήτανε τό Προάστιο πού είχε άρχίσει νά οικόδο-
 μήται ένκατό χρόνια πριν. Καί τά 'Εξάρχεια ξέρεις γιατί τά
 άπεινάλεσαν έτσι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω ότι μου τό 'χεις πετ αυτό. 'Επει, σ'αυτήν τήν τοποθε-
 σία, μιά κι' ήτανε έξω από τήν 'Αθήνα, ένας μπακάλης πού
 λεγότανε "Εξαρχος, είχε άνοίξει ένα μεγάλο κατάστημα 'Εδω-
 δίμων καί ~~ήτανε~~ 'Αποικιακών όπως λέγανε τά μπακάλια

~~ΕΙΣΑΓΩΓΗ~~

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο πού τά θυμῆσαι Γιάγιο. Κι' ἔγινε τόσα ὀνομαστό αὐτό τό μπακάλιο τοῦ 'Βεάρχου, ἐπειδή ὁ εὐφυέστατος μπακάλης πουλοῦσε τό λάδι του μιά πεντάρα τήν ὀμῆ λιγώτερο, ἢ τά φασόλια του δυό λεπτά φθηνώτερα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δυό λεπτά εἶπες ; Ὑπῆρχαν κέρματα μικρότερα ἀπό τήν πεντάρα τότε ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βεβαίως. Οἱ ἀθηναῖοι εἶχανε μονόλεπτα καί δίλεπτα χάλκινα, ὅπως ἦτανε ἡ πεντάρα καί ἡ δεκάρα. Τό περίεργον εἶναι ὅτι τό μονόλεπτο εἶχε χαραγμένη τήν λέξι : ὀ β ο λ ὀ ς. Καί τί δίλεπτο : δ ι ὠ β ο λ ο ν.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἡ πεντάρα ; Πεντόβολον ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βέβαια. Ἡ πεντάρα εἶχε ~~ἀριθμό~~ τόν ἀριθμό 5 καί ἀπό κάτω λεπτά. Πέντε λεπτά. "Ομως ὁ λαός, ὁ πολὺς κοσμάκης δέν τήν ἔλεγε πεντάρα, οὔτε δεκάρα. Ψιλή καί χοντρή.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Naί μπράβο, τό 'χω ἀκούσει αὐτό : Ψιλή ἡ πεντάρα καί ἡ δεκάρα χοντρή. Καί τί πράγματα ἀγόραζες μέ μιά πεντάρα, μέ μιά ψιλή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐπινες ἕνα καφέ, ἀγόραζες ἕνα κουλοῦρι, μιά ἔφημερίδα, γυάλιζες τά παπούτσια σου, ἕνα χωνάκι στραγάλια ἢ πασατέμπο...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὑπῆρχε ἀπό τότε πασατέμπο καί στραγάλια ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πῶς δέν ὑπῆρχαν. Τά στραγάλια ὑπάρχουν ἀπό τήν ἀρχαιότητα. Τά λέγανε μάλιστα τότε : τ ρ ω γ ἄ λ ι α . "Οσο γιά τόν πασατέμπο, δέν ξέρω ἂν εἶχανε οἱ ἀρχαῖοι πασατέμπο, μά στήν ἐποχή γιά τήν ὁποία μιλάμε, εἶχανε καί παραεἶχανε μόνο πού οἱ πωληταί δέν διαλαλοῦσανε : πασατέμπο νά περνῆ ἡ ὥρα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄ λ λ ἄ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φωνάζανε : Κολουθόσποροι τοῦ φούρνου... κολουθόσποροι φημένοι... Ἐδῶ οἱ κολουθόσποροι οἱ μεστωμένοι. Καί αὐτό τό ξέρομε ἀπό ἕνα τραγουδάκι ἐπιθεωρήσεως, πού τήν εἶχε γράφει ὁ Λάσκαρης, στά 1895, στό ὁποῖον ἕνας πλανόδιος πωλητής λέει τραγουδιστά : Μουλῶ στοὺς συμπολίτες τοὺς καη-

μένους - κολοκυθόσπορους φημένους !... Καί πιά κάτω, σ' ένα άλλο τετράστιχο του ίδιου τραγουδιού, αυτός ο πωλητής - ως τόν ποϋμε πασατεμπά, ἔδινε καί συμβουλές κατὰ τοῦ καπνίσματος καί τραγουδοῦσε :

Πρέπει τά στήθησας νά τά φυλάτε
τόσους γιατρούς, ν' ἀκούτε φημισμένους
νά μήν καπνίζετε καί νά μασάτε :
κολοκυθόσπορους φημένους !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κολοκυθόσπορους λοιπόν... Καί ἀπό πότε καί πῶς ἐπειράτησε ἡ λέξις πασατέμπος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λένε πῶς μᾶς ἦρθε ἡ ἰταλική αὐτή λέξις ἀπό τήν Πάτρα, ὅπου ὑπῆρχαν πάντα πολλοί ἰταλοί. Κάποιος λοιπόν πλανόδιος πασατεμπᾶς ἰταλός, διαλαλοῦσε τό ἐμπόρευμά του : Καλοκυτόσπορο πέρ πάσα τέμπο... γιά νά περνᾶ ἡ ὥρα. Οἱ ἄλλοι πλανόδιοι πωληταί τό ἐπαναλαμβάνανε γιά νά τόν κοροϊδεύουνε, μά σιγά σιγά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό πάσα τέμπο ἐπειράτησε καί ἔδιωξε τόν κολοκυθόσπορο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτό εἶναι. "Ὅμως δέν νομίζεις ὅτι τό ρίξαμε πολύ στήν φλυαρία καί δέν λέμε κανένα τραγουδί ; Τί θά 'λεγες νά θυμηθοῦμε τό ἀλησμόνητο τραγουδί τοῦ Ροδίου : Ζαφείρια εἶναι τά μάτια σου ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμφωνῶ. Ἡ Κλειώ θά μᾶς τό τραγουδήσῃ :

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Ζαφείρια εἶναι τά μάτια σου

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἐτσι λοιπόν τά Ἐξάρχεια καί ἡ Νεάπολις, ὅλη ἡ συνοικία τῆς φοιτητικῆς ~~κεντρικῆς~~ Νεαπόλεως, ἦτανε τό περίφημο Προάστιο πού ἀπέκτησε ἡ Ἀθήνα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό προάστιο πού ἐνώθημε σιγά σιγά μέ τήν πόλι καί ἔγινε συνοικία τῆς πρωτεύουσας. Εἶπες ὅμως μιά λέξει, ἔδωσες ἕναν χαρακτηρισμό : Φοιτητική Νεάπολι, τήν εἶπες. Γιατί ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτό εἶναι γνωστό. Στήν συνοικία αὐτή, κατοικοῦσανε τότε οἱ περισσότεροι ἐπαρχιωτες φοιτηταί, γιά νά εἶναι κοντά στό Πανεπιστήμιο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Καί νά μάθουν οί άκροατές μας ότι έκει κατοίκησε σάν φοιτητής ο Κωστής Παλαμάς, έκει καί ο Γεώργιος Δροσί- νης, έκει στην οδόν Ζωοδόχου Πηγής ο Γεώργιος Σουρής, όχι μονάχα στην φοιτητική του ζωή μά καί όταν αργότερα παντρε- τηκε έκει κατοικούσε, έκει όπου είχε καί τά γραφεία της έφημερίδος του : 'Ο Ρωμηός. Μάλιστα, αν θέλη νά ξέρης δίνε- τήν διεύθυνσι των γραφείων του έμμέτρως ώς έξης :

Είναι δίπλα σέ μιá μάντρα - μιá φηλή οίκοδομή
μέ μιá χήρα δίχως άντρα - πού'ταν άλλοτε μαμή.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ωραία καί σωστή διεύθυνσις. Φαντάσου νά ξεκινά κανείς νά γυρεύη τήν φηλή οίκοδομή δίπλα σέ μιá μάντρα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά περισσότερα σπίτια στά 'Εξάρχεια καί στην συνοικία Νεα- πόλεως νοικιάζανε δωμάτια για φοιτητάς. Καί δέν ήτανε λίγα τά είδύλλια πού είχανε πλεχθεί μεταξύ φοιτητών καί των κορι- τσιών της γειτονιάς. Καί οί καινούργιοι φοιτηταί πού έρχόν- τουσαν από έπαρχία, γυρίζανε από σπίτι σέ σπίτι για νά βροϋ- νε τό δωμάτιο πού θά νοικιάζανε... για νά βροϋνε ποιό δωμά- τιο, σέ ποιό σπίτι θά τούς φαινότανε καταλληλότερο.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι ότι θά είχανε τά μάτια τους τέσσερα για νά δοϋνε σέ ποιό σπίτι υπήρχε όμορφο κορίτσι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όπως δήποτε καί αυτό είχε οδηγήσει τίς νοικοκυράδες νά στή- νουν τίς παγίδες τους.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δηλαδή, τί είδους παγίδες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αν τύχαινε μιá νοικοκυρά νά μήν έχη κορίτσι καί ~~εβλεπε~~ στ'ν δρόμο νεαρούς νά κοιτάζουνε τά ένοικιαστήρια, φροντίζα- νά δανεισθοϋν μιá γεετονοπούλα για μιá δυό ώρες, ώστε νά φαίνεται σάν κορίτσι του σπιτιού. Καί πολλές φορές ο νεαρός άμάθητος έπαρχιώτης τήν πάθαινε.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κατάλαβα. "Εβλεπε ώραίο κορίτσι στό σπίτι, πού θά φαινότανε

πρόθυμο και πρόαχαρο και... νοικιάζανε τό δωμάτιο. Τήν επο-
μένη θά βλέπανε ότι κορίτσι δέν υπήρχε στό σπίτι και... αλήθεια
τί γινότανε σέ τέτοια περίπτωσι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί ήθελες νά γίνη ; "Αν ό έπαρχιώτης φοιτητής ήτανε φοιτητής
πραγματικός, δεχότανε τήν έλλειφι κοριτσιου χωρίς διαμαρτυρία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί αν δέν ήταγε τέτοιος ; "Αν ήθελε νά παίξη ; "Ελεγε στήν
νοικοκυρά : φεύγω γιατί δέν υπάρχει κορίτσι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι βεβαια. Εβρισκε όμως μιάν άλλην άφορμή και άφου έμενε
τόν πληρωμένο μήνα, τόν άλλο μήνα φρόντιζε νά φύγη. Μάλιστα
είναι γνωστή μιá νοικοκυρά στήν όδόν 'Αρα ώβης πού δέν εΐχε
κόρη στό σπίτι, μά έλεγε διαρκώς πώς έρχεται ή άνεψιά της
άπό τό χωριό... Πολλές φορές έρχότανε μιá τέτοια άνεψιά και
ό φοιτητικός τήν πάθαινε και ανανέωνε τό μηνιάτιό του. "Υ-
στερα έφθανε τάχα ένα γράμμα άπό τό χωριό της άνεψιάς και ή
βμορφη χωριατοπούλα γύριζε πίσω στό χωριό της... "Ετσι είναι
Γιάγιο μου. Πενία τέχνας κατεργάζεται... πού λέγανε και οι
σοφοί μας πρόγονοι...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ορατα χρόνια. Είδυλλιακά βέβαια πού τά ένίσχυσαν και οι νυκτε-
ρινές καντάδες... όπως έκείνο τό άλησμόνη τραγουδι : Χωρίς
καρδιά... θά ήθελες νά τό ξανακούσωμε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τό ρωτάς Γιάγιο ; Εΐναι ένα τραγουδι πού άκούστηκε στα
σοκάκια της Νεαπόλεως όσο λίγα.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μ' συνοδεία πιάνου) Χωρίς καρδιά - δέν τό'λπιαζα θώς
θά 'σαι...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δημήτρη μου άγαπητέ, πάλι πέρασε ή ώρα μας χωρίς νά τό καταλά-
βωμε. Διακόπτομε λοιπόν για τήν προσεχή Κυριακή ~~εφ'όσον~~

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τήν ίδια πάλι ώρα.